

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje
Januar 2025

Mentor in znanje št. 1/2025

O prostoru, metodah in starizmih v izobraževanju starejših

Današnji prispevek bo drugačen. Mentorji/ce najdemo navdih v različnih strokah in različnih virih, spoznanja iz drugih strok osvetlijo mnenja, stališča, ki jih želimo posredovati v razmislek v izobraževanju starejših. Dopolnijo vsebino našega izobraževalnega programa,boljšajo naše andragoške metode.

O prostoru in kako ga obvladamo

Zdaj, ko se na SUTŽO poglobljeno ukvarjamo z vprašanjem vplivnosti prostora na izobraževanje starejših, mi vnovič seže v misel *Viola Spolin*, teoretičarka izobraževanja igralcev. Za igralce je obvladovanje prostora izjemnega pomena (za mentorje, mentorice in študente ter študentke v izobraževanju starejših prav tako). Kdor obvlada prostor, se lahko prepusti javnemu nastopu, lahko se prepusti interpretiranju vloge. Mentor, ki dobro uporablja prostor, se lahko prepusti svojemu mentorskemu delu in je bolj osredotočen na starejše študente, njihove odzive itd. Spominjam se malo izkušenih učiteljev, ki so kot pobesneli levi v kletki hodili po odru sem ter tja. Niso vedeli, kam bi z rokami ipd. Bilo je moteče. Spominjam se tudi študentov SUTŽO, ki so izvedli zanimivo raziskavo, a so se ob predstavitvi »lovili na odru«, kajti niso se znali razporediti ...

O metodah

Spomnila sem se tudi svojega članka v Andragoških spoznanjih, kjer preučujem francoskega režiserja Pialata, njegove scenarije in njegovo vodenje igralcev, njegove postopke pa primerjam s postopki v andragoški didaktiki. V članku med drugim opozorim, da je tudi učenje veščin (kako nekaj naredimo) povezano z učenjem o tem, »kako biti«, in nazadnje tudi, da metoda ne more služiti vsiljevanju našega znanja in resnice, saj se tako rušijo okoliščine, ki omogočajo pridobivanje ali ustvarjanje novega znanja. Ja, druge stroke nas lahko navdihnejo!

Ob pogovoru s Predragom Mikijem Manojlovićem

Predrag Miki Manojlović. Foto: Dragan Udovčić

Nedavno so se mi ob gledanju pogovora s srbskim igralcem Mikijem Manojlovićem vsiljevala razmišljanja, primerjave z izobraževanjem starejših.

M. M.: *»Morda danes občinstvo niti želi tako kakovostnih serij kot je bila serija V terapiji«.*

Za večino študentov na Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje to ne velja, kajti «te generacije starejših so - kot pravi Manojlović - potomke svojih starih staršev, tistih torej, ki so še verjeli v moč znanja, moč trdne temeljne izobraženosti, umetnosti in kulture. [...] Verjeli so, denimo, da je znanje latinščine osnova za vse jezikovno znanje«. Da moramo poznati evropsko književnost, filozofijo itd. Zanje je bilo znanje tisto, ki je bilo cenjeno v Evropi, oziroma Srednji Evropi, še posebno na Dunaju.

M. M.: *»Ja, umetnost lahko rešuje posameznike [...] Posameznike umetnost obvaruje hudega. Tiste seveda, ki jo znajo prepoznati - ki jo znajo občasno ustvarjati, ki postanejo del nje, v kakršni koli obliki. Umetnost lahko rešuje [...], saj se potreba po lepem uvršča visoko v hierarhiji potreb, takoj za potrebo po ljubezni.«*

Psihologi sicer niso tega mnenja, a dejstvo je, da se potreba po lepoti v starosti krepi, da lepota zagotavlja dostojanstvo, da je lepoti poleg znanja treba dati prostor v naših izobraževalnih programih. Vanje lahko vnesemo fotografije, slike, odlomke iz književnosti, glasbo. Študente velja opozarjati tudi na lepoto, ki so jo doživeli nekoč, saj ta še drugače budi čustva. Ko smo nedavno v študijskem krožku angleščine obravnavali, kako se oprostiti v angleščini, smo denimo poslušali tudi pesem *I'm sorry* Brende Lee.

Mentor/mentorica naj ima poglobljeno teoretsko znanje svojega področja, širši okvir, kamor lahko umesti dejstva in spoznanja, a pri tem mora uporabiti ustrezne didaktične načine in tehnike. Tudi tujke mora previdno pojasniti. Tujk se ne more ogniti, a pomembno je, da ve, da jih mora razložiti v razumljivem jeziku, da mora uporabiti sopomenke, za boljše razumevanje pa navesti primere iz vsakdanjega življenja.

M. M.: »Nisem hotel igrati lopova z Balkana, tam sem vendar rojen. Nisem hotel teh zahodnih stereotipov o tem, da je zahod razvit in vzhod divji, stereotipov o tem, da bodo zahodnjaki z enim mahom spremenili vzhod.«

Podobno se pri delu z starejšimi srečujemo z družbenimi stereotipi o starosti in o starejših. Študente moramo opozarjati na posamezne stereotipe, ki govorijo o tem, kdo stari so. Stereotipe, ki neuko razlagajo razmišljanje in čutenje starih, se rogajo na račun starih. Zato, da jim naši študenti ne bodo morebiti pritegnili, kajti te stereotipe najbolj utrjujejo stari sami. Študente lahko opozorimo na celovečerne in druge filme, reklame, ki služijo zabavi na račun starih, na politično enačenje starosti z invalidnostjo, na neprimerno vizualizacijo starosti, na neustrezne časopisne naslove itd.

Mentorji in mentorice moramo imeti znanje o starizmih, svojim študentom pa pokazati, kako se je moč starizmom upreti.

Literatura in reference

Findeisen, D. O povezljivosti elementov različnih načinov učenja, metod in znanja.
<https://doi.org/10.4312/as.19.4.90-95> . Pridobljeno 8. januar 2025.

Lee, B. . I'm sorry <https://www.youtube.com/watch?v=BGLR25EJtfE>

Spolin, V. (1963) *Improvisation for the Theater : A Handbook of Teaching and Directing Techniques*

[Nedeljom u 2. Predrag Miki Manojlović](#) Pridobljeno 8. januar 2025.

Pa lep pozdrav in srečno v 2025!

Dušana Findeisen